

Ontwerpprogrammabegroting Prolander 2023

Meerjarenperspectief 2024-2026

28 maart 2022 | versie 3 | auteurs: Jan Bosker, Jan van Erp, Lucas Loopers, Caroline Doelman

Foto Bargerveen: Barbara van der Ham

Ontwerpprogrammabegroting Prolander 2023

Meerjarenperspectief 2024-2026

Opdrachtgever	Prolander
Naam contactpersoon	Jan Bosker
Telefoon contactpersoon	0592-365056
E-mail contactpersoon	j.bosker@prolander.nl
Postbus contactpersoon	50040, 9400 LA Assen
Auteurs	Jan Bosker, Jan van Erp, Lucas Loopers, Caroline Doelman

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Postadres: Postbus 50040, 9400 LA Assen

0592-365000 • info@prolander.nl • www.prolander.nl

Aanbiedingsbrief

Hierbij presenteren wij u de Programmabegroting van Prolander voor 2023, alweer het achtste jaar als uitvoeringsorganisatie van de provincies Drenthe en Groningen. De begroting 2023 is sluitend en het weerstandsvermogen is voldoende. Een goede basis om weer met veel enthousiasme en energie te werken aan het landschap van Drenthe en Groningen! Een groot deel van de begroting betreft vaste onderdelen zoals loonkosten, kantoorkosten en de diensten die van de beide provincies worden ingekocht via dienstverlenings-overeenkomsten (DVO's).

We vragen aandacht voor de meer variabele onderdelen van de begroting waar het gaat om de doorontwikkeling van Prolander in 2023 en volgende jaren. Tot en met 2019 zijn we aan de slag geweest met het Organisatie-ontwikkelplan (OOP) waarbij Prolander als startende organisatie is vormgegeven. Vervolgens kwam twee jaar corona. In 2022 ontstaat ruimte om onze verdere ontwikkeling weer op te pakken en uit te lijnen, om in 2023 en de jaren daarna acties uit te voeren.

De komende jaren is professionalisering het overkoepelende thema voor de verdere ontwikkeling van Prolander als vitale organisatie. We willen wendbaar en slagvaardig zijn voor een toekomst waarin we onze opgaven moeten realiseren in een landelijk gebied waarvan steeds meer wordt gevraagd. De komende transities zullen ook letterlijk plek moeten vinden, waarmee de druk op de ruimte alleen maar groter wordt. Ook willen we als professionele organisatie aantrekkelijk zijn op de arbeidsmarkt. En we willen de medewerkers die we al hebben en die ons kapitaal vormen, aan ons binden. Deze professionalisering zal vooral lopen via twee focuspunten: kennis/vaardigheden en IT.

Kennis en vaardigheden zijn ons eerste focuspunt. Kennis ontwikkelen en kennis delen, zijn noodzakelijk om ons werk 'state of the art' te blijven doen en ook van groot belang voor onze profilering op de arbeidsmarkt. Onze kennis en vaardigheden met andere partijen delen, sluit ook aan op de aanbevelingen uit het rapport 'Kiezen en Delen' van de Studiegroep ruimtelijke inrichting landelijk gebied. Als enige zelfstandige provinciale uitvoeringsorganisatie merkten we in ons Lustrumjaar 2021 nadrukkelijk dat onze kennis van integrale gebiedsontwikkeling van waarde is. Die kennispositie vereist onderhoud.

Doorontwikkelen van onze IT is onder andere de uitvoering van de laatste onderdelen van ons Informatieplan: Relatiebeheer / Dynamics CRM en Informatiebeheer / Power BI. Deze delen zullen naar verwachting in 2023 kunnen worden afgerond. In 2022 bereiden we een actualisering van het Informatieplan voor, wat vanaf 2023 de basis zal zijn voor verdere ontwikkeling van ons informatie- en ICT-beleid. We maken daarbij ook gebruik van door corona ontstaan zicht op 'zwakke plekken'. Ook heeft corona ervoor gezorgd dat online werken onverwacht snel een hele grote vlucht heeft genomen. Nadat veel is thuisgewerkt, zal naar verwachting een 'Nomadische' vorm van werken gaan ontstaan, waarbij het werk bepaalt waar we dat doen: soms thuis, soms op kantoor en soms op locatie in de gebieden. Dit kan consequenties hebben voor bijvoorbeeld de inrichting van onze kantoren, maar ook voor de ondersteunende ICT.

Om deze professionalisering-stappen te zetten, willen we in de loop van 2022 een nieuw organisatie-ontwikkelplan maken. De werktitel is OOP 2.0, als nieuwe editie van het OOP uit 2017. In de voorliggende begroting 2023 worden al aandachtspunten benoemd en waar nodig ook middelen begroot voor door-ontwikkeling van een organisatie die vitaal wil zijn en blijven.

Bij het maken van deze begroting worden de provincies geconfronteerd met mogelijk majeure ontwikkelingen die op dit moment onzeker zijn en waar nog geen vertaling naar de uitvoering heeft plaatsgevonden. Deze ontwikkelingen zijn daarom niet in deze begroting opgenomen. De begroting zal zo nodig moeten worden aangepast. Eén van de ontwikkelingen waar het dan om gaat, is het Drentse stikstof-dossier, waarbij in de loop van 2022 helder zal worden hoe Prolander wordt betrokken. In Groningen gaat het bijvoorbeeld over Agroprogramma en Toukomst, provinciale opdrachten die niet direct het NNN betreffen, maar waar de kennis en vaardigheden van Prolander succesvol worden ingezet. Daarnaast zijn extra opgaven denkbaar vanuit bijvoorbeeld de tijdige realisatie van KRW-doelen en vanuit klimaatdoelen. Ook kunnen de op dit moment nog onbekende resultaten van de 'lichte evaluatie' van Prolander gevolgen hebben voor de ontwikkeling van onze organisatie.

Tot slot vermelden we dat Prolander behoefte heeft aan een helder toekomstperspectief. Perspectief geeft ons als organisatie koers, is van groot belang voor succesvolle werving in een krappe arbeidsmarkt en bindt onze huidige medewerkers. De bovengeschetste ontwikkelingen en de lichte evaluatie zullen bouwstenen opleveren voor dit perspectief.

Graag werken we samen met onze eigenaren/opdrachtgevers aan onze opgave en aan onze doorontwikkeling. We zien de komende jaren met vertrouwen tegemoet.

Evelien van Everdingen
Directeur

Inhoudsopgave

Programmabegroting	9
1. Programmabegroting	11
1.1. Wat willen we bereiken?	11
1.1.1. Kerntaak en aanpak	11
1.1.2. Context en uitdagingen.....	11
1.2. Wat gaan we doen?.....	12
1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?	13
2. Paragrafen	14
2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	14
2.1.1. Kaders weerstandvermogen	14
2.1.2. Inventarisatie van de risico's.....	14
2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit.....	16
2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen	17
2.1.5. Financiële kengetallen	17
2.2. Financiering	19
2.2.1. Kasgeldlimiet	19
2.2.2. Geldleningen	20
2.2.3. Omslagrente.....	20
2.2.4. Renterisiconorm	20
2.2.5. Schatkistbankieren	21
2.3. Bedrijfsvoering	21
Financiële begroting	23
3. Meerjarenbegroting 2023-2026	24
3.1. Ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2023-2026.....	24
3.2. Toelichting ontwikkelingen	25
4. Meerjarenbegroting 2023-2026	28
4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2023-2026	28
4.2. Toelichting op de begroting 2023 en de meerjarenbegroting.....	29
4.2.1. Personele kosten	29
4.2.2. Overige kosten	30
4.2.3. Baten.....	31
4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2022	32

4.3.1. Personele kosten	33
4.3.2. Overige kosten	33
4.3.3. Inkomsten.....	33
4.4. Overhead.....	34
4.4.1. Berekening overhead.....	34
4.4.2. Toelichting overhead	34
4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten	35
5. Uiteenzetting financiële positie	36
5.1. Gepronosticeerde balans 2023-2026	36
5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2023-2026	36
5.3. EMU-saldo	38
Bijlagen	39
Bijlage 1 – Staat van reserves	41
Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht overhead	42
Bijlage 3 – Overzicht taakvelden.....	43
Bijlage 4 – Lijst met afkortingen.....	44

Programmabegroting

1. Programmabegroting

Prolander is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies Drenthe en Groningen op het gebied van plattelands- en gebiedsontwikkeling. In het bedrijfsplan dat bij de oprichting van Prolander is opgesteld, is beschreven met welk doel Prolander is opgericht en hoe de organisatie is vormgegeven en wordt aangestuurd.

1.1. Wat willen we bereiken?

1.1.1. Kerntaak en aanpak

Prolander vertaalt provinciaal beleid in concrete gebiedsprojecten. In elk project zoeken we naar praktische oplossingen die passen bij de bestuurlijke wensen, de ruimtelijke ambities en de eigenschappen van het gebied. Dit doen wij in samenwerking met alle betrokkenen in het gebied.

Onderstaand drie belangrijke aspecten bij ons werk:

1. Verbinden van partijen en geldstromen

Bij de inrichting van gebieden spelen vele partijen een rol; elk met hun eigen belangen. Prolander is in de projecten de spil tussen deze partijen en ziet er op toe dat alle belangen worden meegenomen in het proces. Daarnaast zijn we bekend met gebiedsgerichte subsidieregelingen zoals POP, LIFE, Waddenfonds en INTERREG en deskundig in het aanvragen daarvan. Hierdoor wordt aanvullende financiering gerealiseerd waardoor het integrale plan realiseerbaar wordt waar dat 'per onderdeel' vaak niet zou zijn gelukt. Na subsidie-toekenning regelen wij de administratie en (financiële) verantwoording.

2. Grond voor gebiedsontwikkeling

Voor de realisatie van het Nationale Natuurnetwerk (NNN) moet er veel grond beschikbaar komen. In gesprek met de eigenaar onderzoeken we eerst of de eigenaar van de grond zelf de ter plekke beoogde natuur wil realiseren. De volgende opties zijn om ter plekke te verwerven voor de marktprijs of om grond te ruilen. Om te kunnen ruilen, verwerven we op andere locaties zogenaamde 'ruilgrond'. Leidend in deze gesprekken is het zoeken naar perspectief voor de ondernemer. Als de grond beschikbaar is, richten we die opnieuw in op basis van provinciaal beleid, adviseren over het beheer ervan en dragen het gebied vervolgens over aan natuurbeheerders of individuele eigenaren.

3. Belangrijk gereedschap: de schetssessie

Een integraal ruimtelijk ontwerp is essentieel om te komen tot een Drents en Gronings landschap waar iedereen goed kan werken, wonen en recreëren en waar vooral landbouw, natuur en water met elkaar in verbinding staan. We maken dat ontwerp samen met bewoners en betrokken partijen in zogenaamde schetssessies, waar participeren en ontwerpen in één actie plaatsvinden. De onderlinge communicatie verloopt met kaart en stift ook nog eens veel beter dan met notities en een whiteboard.

1.1.2. Context en uitdagingen

Prolander is door de provincies Drenthe en Groningen opgericht voor integrale gebiedsontwikkeling in het landelijk gebied. Prolander is daarmee voor beide provincies de uitvoeringsdienst in het landelijk gebied. Vooral nog is realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) onze hoofdtaak waarbij we ook andere (provinciale) doelstellingen en

belangen meenemen. De noodzaak Prolander verder te ontwikkelen is er al, bijvoorbeeld vanuit veranderingen door het digitaal werken in de corona-periode, vanuit de (nu nog tijdelijke) groei in vooral 2021 en vanuit de noodzaak stappen te zetten in arbeidsmarktcommunicatie, kennisontwikkeling en verdere professionalisering. In de aanbiedingsbrief bij deze begroting is al gememoreerd dat de komende periode meer zicht zal gaan ontstaan op hoe de toekomst van Prolander er uit gaat zien. Voorjaar 2022 komen de resultaten van de (lichte) evaluatie van Prolander beschikbaar; op dit moment is nog onbekend wat de uitkomsten en eventuele aanbevelingen zullen zijn. De noodzaak om ons te blijven ontwikkelen, zal er ongetwijfeld onderdeel van zijn. Ook ontstaat komende tijd meer zicht op het toekomstige werkpakket naast de staande NNN-opgave, bijvoorbeeld gerelateerd aan stikstof en mogelijke aanvullende opdrachten in Groningen. Dit leidt ertoe dat in deze begroting reeds wordt voorgesorteerd op organisatieontwikkeling in 2023 en volgende jaren, en dat het daarnaast denkbaar is dat in de loop van 2022 aanvullende wensen op dat vlak gaan ontstaan.

1.2. Wat gaan we doen?

In deze paragraaf worden de organisatiedoelen van Prolander beschreven: hoe gaan we de aan Prolander toevertrouwde ambities en opgaven realiseren en wat zijn dan de acties in 2023? De onderstaande programmadoelen 2023 realiseren we in samenwerking met de provincies, die naast eigenaar en opdrachtgever ook dienstverlener en gastheer zijn.

Doel 1: De inzetbaarheid van het beschikbare personeel maximaliseren

Belangrijke elementen voor 2023 hierbij zijn:

- Adequate arbozorg inclusief veiligheid (intern en extern);
- Goed verzuimmanagement (norm max. 5%);
- Vitaliteit (work/life balance) en gezondheid;
- Afronden aanpassingen kantoorhuisvesting post Corona/faciliteren thuiswerken
- Adequaate functiegebouw

Doel 2: De beschikbaarheid van voldoende flexibel inzetbaar personeel om kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen goed op te kunnen vangen

Belangrijke elementen voor 2023 hierbij zijn:

- Doorontwikkelen arbeidsmarktstrategie, bijvoorbeeld door het geven van gastcolleges en samenwerkingen met hogescholen en universiteiten;
- Binden en boeien, het behoud en aantrekken van goed personeel,
- Verbeteren arbeidsmarktcommunicatie
- Traineeship om starters aan te kunnen nemen.
- Doorontwikkelen van de Prolander Academy

Doel 3: De beschikbaarheid van voldoende vaardig personeel

Belangrijk hierbij voor 2023 is:

- Het doorontwikkelen van digitale vaardigheden om in de gedigitaliseerde werkomgeving van Prolander en de beide provincies goed te kunnen werken;
- Persoonlijk leiderschap, zelforganisatie en inzet op talenten.

Doel 4: De beschikbaarheid van adequate ondersteunende systemen

Belangrijke elementen hierbij voor 2023 zijn:

- Het bevorderen van interne en externe samenwerking door een digitale samenwerkingsomgeving;

- Afronden van de systemen voor documentbeheer (SharePoint) en relatiebeheer (CRM) en Informatiebeheer (Power BI) uit het informatieplan (2018);
- Volledige en tijdige archivering, ondersteund door een Document Management System (DMS);
- Uitvoeren informatieplan 2023 – 2026

Doel 5: Het realiseren van bedrijfsprocessen die in control zijn

Belangrijk element voor 2023 hierbij is:

- Bedrijfsprocessen, die 'lean' zijn en in hoge mate geautomatiseerd;

Doel 6: Herkenbaarheid van Prolander zowel wat betreft de projecten als de organisatie

Belangrijke elementen voor 2023 hierbij zijn:

- Doorontwikkelen project- en programmacommunicatie;
- Doorontwikkelen omgevings- en relatiemanagement;

Doel 7: Goede opdrachtgever-opdrachtnemer relaties

Belangrijke elementen voor 2023 hierbij zijn:

- Constructieve en rolvaste overlegsituatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer op meerdere niveaus;
- Strategisch overleg met provincies (Big-8)

Doel 8: Projectmatig werken en innovatie

Extra aandacht in 2023 geven aan contract- en risicomanagement;

1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten voor de komende jaren geraamd. In het vierde hoofdstuk is een nadere toelichting gegeven op de baten en lasten van Prolander.

Programmabegroting 2023	Boekjaar 2023	Boekjaar 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026
Meerjarenbegroting 2023-2026				
Personele kosten	7.971.500	8.125.500	8.324.000	8.374.500
Overige kosten	2.180.500	2.116.000	2.136.500	2.153.500
Totale lasten	10.152.500	10.241.500	10.460.500	10.528.500
Bijdrage Drenthe	-6.989.500	-7.052.000	-7.211.500	-7.281.000
Bijdrage Groningen	-3.163.000	-3.191.500	-3.263.500	-3.295.000
Overige baten	-	-	-	-
Totale baten	-10.152.500	-10.243.500	-10.475.000	-10.576.000
Saldo van baten en lasten	-	-2.000	-14.500	-48.000
Mutatie reserves	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-	-2.000	-14.500	-48.000

Bij deze begrotingsoverschotten merken wij op dat van een aantal nieuwe ontwikkelingen de precieze omvang nog niet bekend is. Deze toekomstige ontwikkelingen zijn in onderdeel 3.2 nader toegelicht. Ook enkele andere ontwikkelingen, zoals de projecten die voortvloeien uit het Informatieplan 2023-2026 en de gevolgen van de herziening van het functiegebouw, zijn nog geen onderdeel van de meerjarenraming. Deze zullen evenals de genoemde nieuwe ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor de meerjarenbegroting.

2. Paragrafen

Met de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting gegeven. Voor Prolander betreft dat de volgende paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en bedrijfsvoering. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid zijn voor Prolander niet van toepassing.

2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Essentieel van de weerstandscapaciteit is of deze toereikend is om eventuele risico's op te vangen. Hierbij wordt benadrukt dat de risico's alleen betrekking hebben op de bedrijfsvoering organisatie Prolander (bedrijf 1). Deze paragraaf geeft daarbij voornamelijk een doorkijk naar de komende boekjaren.

2.1.1. Kaders weerstandvermogen

Om de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Door het Rijk is geen algemene norm vastgesteld waar de gemeente of provincie aan moet voldoen. Prolander streeft er naar om de ratio weerstandsvermogen boven de 1,0 te houden. Dat betekent dat alle gekwantificeerde risico's minimaal gedekt moeten worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Door het *Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement* zijn wel enkele beoordelingsnormen gegeven. Een norm van tussen de 1,0 en 1,4 wordt binnen dat kader als voldoende beschouwd.

2.1.2. Inventarisatie van de risico's

Het financiële risico wordt berekend door de kans te vermenigvuldigen met de omvang van het ingeschatte financiële gevolg. Voor het financieel gevolg worden bandbreedtes gehanteerd om een klasseindeling te kunnen bepalen. De uiteindelijke risicoscore wordt berekend door de kwantiteitsklasse te vermenigvuldigen met de klasse behorend bij de bandbreedte van het financiële gevolg (A * B).

Kans (A)		Financieel gevolg (B)	
Klasse	Kwantiteit	Klasse	Bandbreedte
1	10%	1	< € 50.000
2	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	70%	4	€ 250.000- € 500.000
5	90%	5	> € 500.000

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen structurele- en incidentele financiële risico's. Indien noodzakelijk kan van bovenstaand model worden afgeweken voor zover en indien een bepaald risico de maximaal in dit model bereikbare waarde van € 450.000 overstijgt (90% van € 500.000).

Risico-inventarisatie Prolander

Bij de inventarisatie van de risico's zijn drie risico's geïdentificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat het risico zich incidenteel (I) of structureel (S) daadwerkelijk zal voordoen. De volgende risico's zijn geïdentificeerd (risicoscore van 1 (laag) tot 25 (hoog)).

Risico	Risico-score	Financieel risico structureel	Financieel risico incidenteel
Ziekteverzuim	15	219.500	-
Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil	12	102.200	-
Coronacrisis	PM	PM	PM
Totaal risico's		321.700	-

Ziekteverzuim

Bij een relatief kleine organisatie als Prolander heeft ziekteverzuim een behoorlijke invloed op de exploitatie. Omdat de werkzaamheden doorlopen en niet altijd binnen de eigen formatie kunnen worden opgevangen, is voor het opvangen van verzuim regelmatig externe inhuur benodigd. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De omvang is berekend door de loonsom 2023 te vermenigvuldigen met het gerealiseerde verzuimpercentage over 2021 van 5%. De uitkomst van afgerond €366.000 (€ 7.314.000 x 5%) wordt vermenigvuldigd met een opslag voor de inhuur van externen. De inhuur van tijdelijke krachten en externen is namelijk in verhouding met de eigen formatie relatief prijzig. De uitkomst wordt daarom op basis van verwachtingscijfers met 20% verhoogd. De financiële omvang bedraagt zodoende afgerond € 439.000 (€366.000*120%). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 3 waardoor het financiële risico van deze extra lasten wordt geschat op € 219.500.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
50%	3	€ 439.000	4	€ 219.500	12	S

Beheersmaatregel

Door het voeren van gedegen verzuimmanagement wordt het risico van verzuim beperkt. Indien er toch sprake is van verzuim, is het streven de werkzaamheden zoveel als mogelijk binnen de huidige formatie op te lossen. Wanneer er toch moet worden ingehuurd worden de kosten in eerste instantie gedekt uit de exploitatie of door een beroep te doen op de algemene reserve.

Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil

De formatie bestaat voor een deel uit een flexibele schil die nodig is om de organisatie mee te kunnen laten bewegen met fluctuaties in het werkaanbod naar omvang en naar type functies. Daarnaast is het door toenemende krapte op de arbeidsmarkt lastig om sommige vacatures in de vaste formatie te vervullen. Doordat de inhuur van tijdelijke krachten en externen in verhouding met een eigen formatie vaak prijziger is, levert dit extra lasten op. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De verwachting is dat voor ongeveer 10% van de totale formatie in het algemeen een hogere loonsom moet worden betaald. De omvang van het risico bedraagt afgerond circa € 146.000 ((10% x € 7.314.000¹) x 20%). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 4 (waarschijnlijk), waarmee het totaal financiële risico is bepaald op € 102.200.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
70%	4	€ 146.000	3	€ 102.200	12	S

Beheersmaatregel

De kosten van het inhuren van tijdelijke medewerkers worden zoveel als mogelijk beperkt. De provincie Drenthe heeft de inhuur van uitzendwerk aanbesteed. Voor Prolander gelden dezelfde voorwaarden.

Coronacrisis

Tot dusverre zijn de gevolgen van de coronacrisis voor Prolander in financiële zin beperkt gebleven. De kosten van communicatie en thuiswerk-faciliteiten namen iets toe; de reis- en verblijfkosten daalden door thuiswerken. We hebben weliswaar met een verhoogd ziekteverzuim te maken gehad, maar de continuïteit van de bedrijfsprocessen is niet in gevaar geweest. Wel kan dit door een opleving van (nieuwe varianten van) het Covid 19 virus alsnog ontstaan, waardoor de continuïteit alsnog in gevaar komt. Gevolg kan zijn: vertraging in financiële en verantwoordingsprocessen, waardoor claims van schuldeisers en subsidieverstrekkers (m.n. bij de bedrijven 2 en 3) kunnen ontstaan. Afhankelijk van het beperkende karakter van eventuele nieuwe RIVM- en Rijksoverheidsrichtlijnen kunnen (de voorbereidingen van) grondtransacties worden belemmerd, alsmede de voorbereiding en uitvoering van projecten. Deze risico's hebben geen betrekking op bedrijf 1, maar op bedrijf 2 en 3 en spelen daarom geen rol in het weerstandvermogen.

Omvang

Het is niet goed in te schatten wat de omvang van dit risico is.

Risicoscore

De kwantiteit is evenmin goed in te schatten. Daarom is dit risico als p.m. opgenomen.

Beheersmaatregel

We hebben tot nu toe steeds de richtlijnen van het RIVM gevolgd en waren soms 'strenger' vanuit bedrijfsrisico (bijvoorbeeld voorkomen van méér medewerkers van dezelfde afdeling op dezelfde locatie). Prolander heeft een pandemiescan uitgevoerd. Met deze scan hebben we de risico's en de beheersmaatregelen ten aanzien van de continuïteit van de organisatie en veiligheid van de medewerkers in beeld gebracht.

2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te kunnen opvangen. Als blijkt dat deze tegenvallers niet kunnen worden gedekt binnen de gehele

¹ Omvang van de totale loonkosten 2023 conform de programmabegroting 2023.

begroting is de bedrijfsvoeringorganisatie aangewezen op een extra bijdrage van de provincies Groningen en Drenthe. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in een structurele en een incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien in de exploitatie. Hiervoor is jaarlijks een post opgenomen van € 50.000 voor onvoorziene uitgaven.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat in het eigen vermogen vrij aanwendbaar is. Prolander rekent de algemene reserve tot het vrij aanwendbare vermogen. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven die volgen uit opkomende verplichtingen, calamiteit en het opvangen van eventuele rekeningtekorten. De stand van de algemene reserve bedraagt naar verwachting € 415.036 per 31-12-2021. Ook het nog te bestemmen rekeningresultaat 2021 (€ -32.076) is toegerekend tot het vrij aanwendbare vermogen². Totaal komt hiermee het incidentele weerstandscapaciteit uit op € 382.960.

2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen

In het volgende overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit		Structureel	Incidenteel	Totaal
A	Geïntariseerde risico's	321.700	-	321.700
B	Beschikbare weerstandscapaciteit	-50.000	-382.960	-432.960
C = B - A	Saldo	271.700	-382.960	-111.260

De ratio weerstandsvermogen³ met betrekking tot het totaal aan risico's is als volgt berekend:

$$\frac{432.960}{321.700} = 1,34$$

Conclusie

De uitkomst van 1,34 voldoet aan de streefnorm van ten minste 1. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit toereikend is om de geïdentificeerde risico's op te vangen wanneer deze zich tegelijk in één begrotingsjaar voordoen.

2.1.5. Financiële kengetallen

In onderstaand overzicht zijn de wettelijk verplichte kengetallen gepresenteerd. Na de tabel volgt een korte toelichting per financieel kengetal.

² Op grond van artikel 18, van de gemeenschappelijke regeling Prolander, wordt een batig saldo toegevoegd aan het weerstandsvermogen van de bedrijfsvoeringsorganisatie.

³ In de berekening van deze ratio is geen rekening gehouden met de gevolgen van de Corona-crisis.

Toetsingskader financiële kengetallen

Bij de invoering van de kengetallen is door de wetgever een bewuste keuze gemaakt om geen norm op te leggen. Het is aan organisaties zelf om ervoor te kiezen de kengetallen te normeren. Het bestuur kan Prolander opdragen maatregelen te treffen als Prolander de gestelde normen niet haalt. Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid.

Voor de toezichthouder (ministerie van BZK) hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Ze kunnen worden betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie van de gemeenschappelijke regeling. De toezichthouder hanteert dus geen normering, maar maakt zo nodig gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Signaleringswaarde financiële kengetallen	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% tot 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	< 90%	90% tot 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% tot 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Solvabiliteit na correctie ⁴	> 50%	20% tot 50%	< 20%

Financiële kengetallen Prolander

De voor de programmabegroting 2023 berekende financiële kengetallen bedragen als volgt:

Verplichte financiële kengetallen	Begr. 2022 voor wijz.	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Netto schuldquote	-5,05%	-5,07%	-5,25%	-5,40%	-6,08%
Netto schuldq. gecorr. voor alle leningen	-5,05%	-5,07%	-5,25%	-5,40%	-6,08%
Solvabiliteitsratio	2,32%	2,32%	2,33%	2,42%	2,70%
Structurele exploitatieruimte	0,84%	-0,47%	0,02%	0,14%	0,45%
Solvabiliteit na correctie	10,13%	10,13%	10,18%	10,52%	11,63%

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen)

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Prolander ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. De verwachting is dat de netto schuldquote zich de komende jaren verder gaat verbeteren. Dit komt door de toename van de uitzettingen < 1 jaar en de verwachte toename van de baten in de komende jaren. Het percentage in 2023 van -5,07% is uitstekend.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Prolander in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het begrote percentage van 2,32% is lager dan de norm van 20%. Dit wordt veroorzaakt door de rekeningcourantverhouding met bedrijf 2 en 3 (provincies Groningen en Drenthe) en het lagere eigen vermogen. Om een betere afspiegeling te geven van

⁴ Betreft eigen aanvullend kengetal; zie pagina 21.

de solvabiliteit van Prolander is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken of tijdelijke geldstromen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten (exclusief de mutatie reserves). Het kengetal wordt uitgedrukt in een percentage. Een negatief percentage betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Met het begrote percentage van $-/- 0,47\%$ is sprake van een negatieve exploitatieruimte in 2023. Deze negatieve structurele exploitatieruimte treedt naar verwachting slechts eenmalig op aangezien op basis van de voorliggende begroting mag worden verwacht dat de exploitatieruimte vanaf 2024 weer positief is. Eventuele nieuwe ontwikkelingen zijn op dit moment (nog) niet te kwantificeren en zijn daardoor niet in de begroting opgenomen. Deze ontwikkelingen kunnen alsdan invloed hebben op dit kengetal.

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers

Om een realistischer beeld te geven van de solvabiliteit van bedrijf 1 is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Dit kengetal is toegevoegd omdat in de berekening van de solvabiliteit-ratio die bij ministeriële regeling is voorgeschreven geen rekening wordt gehouden met de feitelijke schuldenpositie van de eigen organisatie. Bij de rekeningcourantverhoudingen met de provincies Groningen en Drenthe is in beginsel geen sprake van een schuld maar van vooruit ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel. Prolander is belast met de uitvoering van de projecten en het besteden van de projectgelden, maar beide moeders staan garant voor de daadwerkelijke financiële verplichtingen.

De solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding is 10,13%. Dit is een daling van de ratio ten opzichte van de voorgaande begroting. Wel is te verwachten dat de solvabiliteit de komende boekjaren verbetert tot 12% in 2026 door toename van het eigen vermogen.

2.2. Financiering

Via de financieringsparagraaf (artikel 13 van het BBV) in de begroting en de jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering van het treasurybeleid respectievelijk vastgesteld en verantwoord. In deze paragraaf worden onder meer de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot het kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm en de verwachte toe- of afname van geldeningen en/of uitzettingen.

2.2.1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid (ofwel openbaar lichaam) in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal aan lasten. In artikel 2, lid 1d van de uitvoeringsregeling van de Wet fido is het percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2%. Hieronder volgt de toetsing van de kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (1)

Begrotingstotaal aan lasten * 8,2%	=	Kasgeldlimiet in bedrag
€ 10.152.500 * 8,2%	=	€ 832.505

Berekening netto-vlottende schuld (2)

Vlottende schuld -/- vlottende middelen	=	Netto-vlottende schuld
€ 12.904.000 -/- €16.361.000	=	- € 3.457.000

Toetsing kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (1) -/- netto-vlottende schuld (2)	=	Ruimte (+) of overschrijding (-)
€ 832.505 -/- - € 3.457.000	=	€ 4.298.505 (+)

Op basis van de uitkomst kan worden geconcludeerd dat Prolander, op basis van de geprognosticeerde balans per 31 december 2023, voldoet aan de wettelijke bepalingen omtrent de kasgeldlimiet van de Wet fido.

2.2.2. Geldleningen

Zoals ook uit de balans blijkt is ultimo 2023 geen sprake van uitgeleende gelden of aangetrokken gelden. Een overzicht is daarom niet opgenomen.

2.2.3. Omslagrente

Het rente omslagpercentage wordt bepaald door de netto rentelasten te delen door de boekwaarde van de investeringen per 1 januari. Aangezien bij Prolander geen sprake is van rentelasten kan er geen omslagrente toegerekend worden aan de activa. Een berekening van de omslagrente is derhalve niet opgenomen in de begroting 2023.

2.2.4. Renterisiconorm

Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (waarbij een drempelbedrag geldt van € 2.500.000). Bij Prolander is ultimo 2023 naar verwachting geen sprake van lang vreemd vermogen. Prolander voldoet aan de renterisiconorm, zoals uit de onderstaande berekeningen blijkt.

Berekening renterisico (1)

Renteherzieningen + aflossingen	=	Renterisico
€ 0 + € 0	=	€ 0

Berekening renterisiconorm (2)

Begrotingstotaal * 20%	=	Renterisiconorm
€ 10.152.500 * 20%	=	€ 2.500.000 ⁵

Toetsing renterisico in relatie tot de renterisiconorm

Aangezien de renterisiconorm (2) groter is dan het renterisico (1) is er sprake van ruimte onder de renterisiconorm, waarmee hieraan wordt voldaan.

⁵ Aangezien de uitkomst (€ 2.030.500) lager is dan het drempelbedrag bedraagt de norm € 2.500.000.

2.2.5. Schatkistbankieren

Overtollige liquide middelen dient Prolander op grond van de Wet fido aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Er geldt een norm voor het bedrag dat buiten de schatkist mag worden aangehouden. Dit zogenoemde drempelbedrag is het maximale bedrag dat een decentrale overheid gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag houden. De hoogte van het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. Op grond van het begrotingstotaal zou het geldende drempelbedrag voor 2023 € 76.500 (0,75% van € 10,2 miljoen) zijn. Vooralsnog geldt echter een minimaal drempelbedrag van € 250.000. Aangezien het banksaldo dagelijks wordt afgeroomd tot nihil is een overschrijding van het drempelbedrag niet mogelijk.

2.3. Bedrijfsvoering

In onderdeel 1, Programmabegroting, is de bedrijfsvoering uitvoerig aan de orde is geweest en wordt daarom in deze paragraaf niet nader toegelicht.

Financiële begroting

3. Meerjarenbegroting 2023-2026

3.1. Ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2023-2026

Voor het opstellen van de programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 zijn de uitgangspunten uit de kaderbrief 2023 het vertrekpunt. De financiële gevolgen van alle ontwikkelingen zijn in onderstaande tabel samengevat.

In de onderstaande tabel worden voordelige saldi gepresenteerd voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief. Opgemerkt wordt dat van een aantal effecten de precieze omvang nog niet bekend is, zoals de effecten van enkele mogelijke nieuwe ontwikkelingen. Deze zullen naar verwachting een beslag leggen op de positieve saldi. Deze toekomstige ontwikkelingen zijn in onderdeel 3.2 nader toegelicht.

Financiële effecten 2023 - 2026		Boekjaar 2023	Boekjaar 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026
#	Saldo programmabegroting 2022	-160.000	-206.500	-237.000	-237.000
1.	Loonkosten	126.000	239.500	358.500	399.000
2.	Overige bijkomende personeelskosten	6.000	12.000	18.000	21.500
3.	Dienstverleningsovereenkomsten	12.000	22.000	32.000	68.500
4.	Kapitaallasten	13.000	13.000	13.000	-
5.	Automatiseringskosten	24.500	24.500	42.500	42.500
6.	Informatieplan 2023 - 2026 - Informatiemanager	70.000	70.000	70.000	70.000
7.	Informatieplan 2023 - 2026 - Projecten	PM	-	-	-
8.	GIS Buffer structurele kosten	20.000	20.000	20.000	20.000
9.	DVO aanvulling voor ondersteuning bij Rechtmatigheidsverklaring	10.000	10.000	10.000	10.000
10.	Herziening Functiegebouw - Advieskosten	18.000	-	-	-
11.	Herziening Functiegebouw - Structurele doorwerking in loonkosten	PM	PM	PM	PM
12.	Extra kosten organisatieontwikkeling i.v.m. groei Prolander/OOP 2.0	70.000	-	-	-
13.	Kennis delen	65.000	65.000	65.000	65.000
14.	Deelnemersbijdrage provincies	-139.000	-270.500	-406.500	-507.000
15.	Extra deelnemersbijdrage 2023	-135.500	-	-	-
Effect op begrotingsresultaat		160.000	205.000	222.500	189.000
Saldo programmabegroting 2023-2026		-	-2.000	-14.500	-48.000

3.2. Toelichting ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

1. Loonkosten

De loonkosten 2023 worden geïndexeerd met 2,6%. Voor 2023 is nog geen cao. In voorgaande jaren volgden we de raming van de provincie Drenthe. De provincie Drenthe maakt met ingang van 2023 geen ramingen meer van de loonstijging. Voor de raming hebben we ons daarom gebaseerd op de Kerndata tabel Actualisatie MLT september 2021 (cpb.nl). Hierin is voor het jaar 2023 een percentage van 2,6 opgenomen als geraamde loonstijging voor de sector overheid.

Meerjarig hanteren we een zelfde loonstijging van 2,6% per jaar voor 2024 en 2025.

2. Overige bijkomende personele kosten

Voor overige personele kosten wordt een bedrag begroot van 5% van de totale loonsom.

3. Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

Conform de afgesloten DVO met de provincie Drenthe worden de jaarlijkse kosten geïndexeerd. De productkosten worden geïndexeerd met de HICP⁶. Deze bedraagt 1,8% per jaar voor de jaren 2023 tot en met 2025. Voor 2026 is 1% opgenomen. Personele kosten en overhead worden geïndexeerd met de index voor loonverhogingen, zie hiervoor de indexatie bij 1. loonkosten bovenstaand

4. Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn berekend op basis van de reeds geactiveerde investeringen (investeringen uit het verleden) en de toekomstige investeringen conform het investeringsplan zoals opgenomen in de programmabegroting 2022.

5. Automatiseringskosten

De GIS-afdeling maakt gebruik van software waarvoor jaarlijks kosten worden gemaakt voor licenties en onderhoud. De vaste structurele kosten hiervoor zijn in 2021 vastgesteld op € 75.000,-. Dit betekent meerkosten ten opzichte van de kaderbrief 2022. Het huidige informatieplan loopt van 2019 tot en met 2022. Dit plan is in uitvoering en nadert het einde van de planperiode. Implementatie van CRM en BI is verschoven naar 2022. Dit betekent ook dat het kasritme van de afschrijvingslast opschuift.

⁶ De geharmoniseerde consumentenprijsindex, zoals opgenomen in de Kerndata tabel Actualisatie MLT september 2021 (cpb.nl)

Nieuwe ontwikkelingen

6. en 7. Informatieplan 2023 - 2026

De looptijd van het huidige Informatieplan is van 2019 tot en met 2022. Dit plan is in uitvoering en nadert het einde van de planperiode. In lijn met het huidige Informatieplan zijn er in 2022 nog uitvoeringsprojecten gepland op het gebied van vervolgopleidingen en verdieping op het gebied van SharePoint Digitaal Archief, CRM relatiebeheer en BI rapportage en stuurinformatie. Voor het begrotingsjaar 2023 gaan we een nieuw Informatieplan opstellen voor de periode 2023 tot en met 2026. Op de bedrijfsvoering van Prolander is in deze periode een aantal factoren van invloed. Ten eerste heeft de Coronacrisis de noodzaak versterkt om thuis te kunnen werken en om meer plaats-onafhankelijk te kunnen werken. Dit versterkt de noodzaak tot grotere efficiency en automatisering van bedrijfsprocessen. De wettelijke kaders op het gebied van privacy en informatiebeveiliging en de Wet open overheid noodzaken ons tot het aanscherpen van het informatiebeleid. Dit alles maakt het dringend gewenst om in onze formatie een informatiemanager op te nemen (0,6 fte schaal 12; €70.000 structureel). De kosten voor de uitvoeringsprojecten informatiebeleid zijn afhankelijk van de inhoud van het informatieplan en daarom op dit moment nog niet bekend. Voor het jaar 2023 ramen we de kosten PM. Voor de projecten in het nieuwe Informatieplan gaat in ieder geval gelden dat deze voortbouwen op het huidige Informatieplan en dat de focus ligt op business IT alignment, het op één lijn brengen van business (bedrijfsvoering) en IT.

8. GIS buffer structurele kosten

De GIS-afdeling maakt gebruik van software waarvoor jaarlijks kosten worden gemaakt voor licenties en onderhoud. Naast de vaste kosten (zie punt 5) willen we in de begroting een buffer opnemen voor zaken als incidenteel upgraden ArcGIS Enterprise, incidentele ondersteuning ArcGIS expert en aanschaf extra accounts. Zo kan er naar behoefte snel worden geïnvesteerd waar dat nodig is.

9.DVO aanvulling voor ondersteuning bij Rechtmatigheidsverklaring

Er is wetgeving in voorbereiding die voorziet in een eigen verklaring van het bestuur omtrent het rechtmatig handelen van de organisatie. Deze wetgeving geldt voor alle decentrale overheden en dus ook voor Prolander. Om een dergelijke verklaring te kunnen geven dienen controles te worden uitgevoerd. Deze expertise heeft Prolander niet zelf in huis; deze zal moeten worden ingekocht. Deze controles kunnen niet door de accountant worden uitgevoerd; deze toetst nog slechts marginaal de afgegeven verklaring door het bestuur. Navraag bij de accountant heeft geleerd dat de rekening van de accountant niet zal dalen in verband met deze beperking van de werkzaamheden. Per saldo nemen de kosten voor Prolander dus toe. Naar schatting gaat het om €10.000,-.

10. en 11. Herziening functiegebouw

Het huidige functiegebouw dateert van de start van Prolander en is toen geënt op het laatste functiegebouw van DLG van circa 2012. Wij achten een actualisatie van het functiegebouw Prolander in 2023 noodzakelijk. Wij lopen hierbij niet vooruit op een besluit over de toekomst van Prolander, dit past bij een professionele organisatie. Hiervoor willen we in 2023 middelen reserveren voor het krijgen van extern advies. Kosten circa €18.000,-. De uitkomst van deze actualisatie kan gevolgen hebben voor de loonkosten (PM post).

12. Extra kosten organisatieontwikkeling/OOP 2.0

In komende jaren zal een verdere doorontwikkeling en professionalisering van Prolander nodig zijn om effectief en efficiënt te kunnen blijven werken. Voor het goede begrip merken wij op dat de organisatiekosten die het gevolg zijn van de extra opdrachten van de provincie Drenthe worden bekostigd door een opslag op de extra personele kosten. Echter de ontwikkeling van Prolander *an sich* vergt ook extra inspanningen door de organisatie als geheel. Na de afgelopen periode waarin veel is thuisgewerkt, zal er naar verwachting een hybride vorm van werken ontstaan waarin thuis, op kantoor en op locatie zal worden gewerkt. Dit heeft consequenties voor de organisatie en vraagt bijvoorbeeld om herbezinning op aansturing (leidinggeven op meer afstand), cultuur en kernwaarden, projectmatig werken en de ondersteunende ICT. Zo zal bijvoorbeeld het stroomlijnen van AO-bedrijfsprocessen voor de bedrijven 2 en 3 de nodige aandacht vragen. Dit vraagt feitelijk om een soort 'OOP 2.0', analoog aan het Organisatie Ontwikkelplan (OOP), waarvan de uitvoering is afgerond in 2019. De ervaring leert dat zowel starten als uitvoeren van een dergelijk ontwikkeltraject veel tijd neemt. Voor het begeleiden hiervan willen we ons extern laten ondersteunen. Voor deze externe ondersteuning en het vrij kunnen spelen van eigen medewerkers die hier een rol in gaan spelen, vragen we incidenteel €70.000,-.

13. Kennis delen / arbeidsmarktcommunicatie

We zijn (en blijven waarschijnlijk) een unieke uitvoeringsorganisatie. We hebben gemerkt dat we onbekender zijn dan past bij die unieke positie en onze kennis en ervaring. Kennis delen, is noodzakelijk voor onze arbeidsmarktpositie en arbeidsmarktcommunicatie, want Prolander moet de komende jaar veel nieuwe medewerkers werven. Bovendien sluit dit aan op de aanbevelingen over landelijk delen van kennis uit het rapport 'Kiezen en Delen' van de Studiegroep ruimtelijke inrichting landelijk gebied. De volgende vormen zijn denkbaar:

- Jaarlijkse acties binnen Prolander Academie, zoals 3 webinars per jaar;
- Organisatie/communicatie-kosten en kosten gastsprekers;
- Contacten met Van Hall – Larenstein, RUG, WUR;
- Plek bieden voor stages en scripties; geven van gastlessen;
- Vakbladen: artikelen en *advertorials* maken;
- Presentie social media.

Voor de inspanning van onze eigen mensen en voor externe extra uitgaven (denk aan communicatie) vragen we per jaar €65.000,-.

14 en 15. Deelnemersbijdrage provincies

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op de lopende begroting 2022 en die hierboven vermelde ramingen, exclusief de PM-posten. De deelnemersbijdrage wordt verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van de overige kosten die geïndexeerd worden. Zie voor de bijgestelde bijdrage de tabel bij paragraaf 4.2.3. De nu bekende ontwikkelingen en beleidsvoornemens leiden tot een tekort in 2023. Om dit te dekken, stellen we een eenmalige verhoging van de deelnemersbijdrage voor.

4. Meerjarenbegroting 2023-2026

4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2023-2026

Exploitantiebegroting	Realisatie 2021	Begr. 2022 voor wijz.	Begr. 2022 na wijz.	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Personele kosten	9.990.500	7.762.500	7.762.500	7.971.500	8.125.500	8.324.000	8.374.500
1.1 Loonkosten	9.471.500	7.130.500	7.130.500	7.314.000	7.452.500	7.635.000	7.675.500
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	228.000	235.500	235.500	251.500	258.000	264.000	270.500
1.3 Overige bijkomende kosten	290.500	396.500	396.500	406.000	415.000	424.500	428.500
2. Overige kosten	1.857.500	2.072.000	2.072.000	2.180.500	2.116.000	2.136.500	2.153.500
2.1 Facilitair & huisvesting	655.500	662.000	662.000	676.000	689.000	702.500	716.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	837.000	939.000	939.000	1.000.000	1.016.000	1.031.500	1.047.500
2.3 Archiefkosten	11.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	100.000	53.500	53.500	56.500	51.500	43.000	30.000
2.5 Externe deskundigen	202.500	272.500	272.500	303.000	215.000	215.000	215.000
2.6 Kantoorkosten	51.500	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
2.7 Onvoorzien	-	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal lasten	11.848.000	9.834.500	9.834.500	10.152.500	10.241.500	10.460.500	10.528.500
3. Inkomsten	-11.402.500	-9.669.500	-9.669.500	-10.152.500	-10.243.500	-10.475.000	-10.576.000
3.1 Bijdrage Drenthe	-6.550.000	-6.656.500	-6.656.500	-6.989.500	-7.052.000	-7.211.500	-7.281.000
3.2 Bijdrage Groningen	-2.964.000	-3.013.000	-3.013.000	-3.163.000	-3.191.500	-3.263.500	-3.295.000
3.3 Extra inkomsten PPO	-1.888.500	-	-	-	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	-	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-11.402.500	-9.669.500	-9.669.500	-10.152.500	-10.243.500	-10.475.000	-10.576.000
Saldo van baten en lasten	445.000	165.000	165.000	-	-2.000	-14.500	-48.000
Mutatie in de reserves	-413.000	-165.000	-165.000	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	32.000	-	-	-	-2.000	-14.500	-48.000

4.2. Toelichting op de begroting 2023 en de meerjarenbegroting

Hieronder zijn ramingen van de prestaties zoals weergegeven in de meerjarenbegroting 2023-2026 toegelicht. In paragraaf 3 zijn de achterliggende ontwikkelingen en motivering van deze ramingen toegelicht.

4.2.1. Personele kosten

Loonkosten

De loonkosten 2023 zijn geïndexeerd met 2,6%. Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de Kerngegevens tabel 'Actualisatie MLT september 2021. Meerjarig hanteren we een zelfde loonstijging van 2,6% per jaar voor 2024 en 2025. Vanaf het begrotingsjaar 2023 is structureel een bedrag opgenomen van € 70.000 voor een aan te stellen Informatiemanager.

Loonkosten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo programmabegroting 2022	7.118.000	7.143.000	7.206.500	7.206.500
Indexering en bijstelling loonkosten	90.000	203.500	322.500	363.000
Functioneel beheerder CRM en BI	36.000	36.000	36.000	36.000
Informatiemanager	70.000	70.000	70.000	70.000
Saldo meerjarenbegroting 2023 - 2026	7.314.000	7.452.500	7.635.000	7.675.500

Aanvullende bedrijfsvoering

Zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomst worden de personele kosten jaarlijks geïndexeerd. Het gaat om de onderstaande taken en de daaraan gekoppelde jaarlijkse vergoeding in euro's.

Nieuw ingaande 2023 zijn de kosten voor ondersteuning rechtmatigheid: het rapporteren over rechtmatigheid is vanaf 2022 geen taak meer voor de accountant maar van de organisatie zelf. Dit betekent dat Prolander deze werkzaamheden zal moeten gaan uitvoeren. Omdat wij daarvoor de expertise niet in huis hebben, willen we dit inkopen. Naar schatting gaat het om €10.000,-.

Aanvullende bedrijfsvoering	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Personele dienstverlening	158.000	162.000	166.500	170.500
Inkoop en aanbesteden	40.500	41.500	42.500	43.500
KCC	28.000	29.000	29.500	30.500
Functionaris gegevensbescherming	15.000	15.500	15.500	16.000
Ondersteuning Rechtmatigheid	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal aanvullende bedrijfsvoering	251.500	258.000	264.000	270.500

Overige bijkomende personele kosten

Voor overige personele kosten begroten we een bedrag van 5% van de totale loonsom. Dit betreft de loonsom bestaande uit de normbedragen. Onder andere opleidingskosten, reiskosten en dienstkleding maken onderdeel uit van deze kosten.

4.2.2. Overige kosten

Facilitair & Huisvesting

Prolander heeft voor de facilitaire ondersteuning en de huisvesting op de locaties in Assen en Groningen een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de beide gastheren. Op deze prestatie worden deze kosten verantwoord.

ICT

Prolander heeft voor de ICT een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de provincie Drenthe. Daarnaast zijn ook de kosten van de ICT-investeringen uit het ICT-Informatieplan hier begroot. De kosten van de uitvoeringsplannen, ArcGIS, CRM en BI zijn verwerkt in de begroting 2023. Tot slot is een buffer voor GIS opgenomen voor zaken als incidenteel upgraden, incidentele ondersteuning en aanschaf extra accounts.

ICT-kosten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
DVO 2020-2023 (incl. SharePoint)	815.000	831.000	846.500	862.500
Uitvoeringsplan CRM & BI	90.000	90.000	90.000	90.000
Uitvoeringsplan ArcGIS	75.000	75.000	75.000	75.000
GIS Buffer	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal ICT	1.000.000	1.016.000	1.031.500	1.047.500

Opslagkosten archief

Prolander heeft de beschikking over een omvangrijk fysiek archief. Voor deze documenten wordt aanvullende archiefruimte gehuurd in Tynaarlo. Deze huurkosten maken onderdeel uit van deze begrotingspost. Daarnaast worden er ook koerierskosten gemaakt om fysieke archiefstukken te verplaatsen tussen de twee locaties. Deze kosten zijn jaarlijks op vaste bedragen begroot en worden niet geïndexeerd.

Kapitaallasten investeringen

In de berekening van de kapitaallasten is rekening gehouden met het afschrijven van de reeds verrichte investeringen en de in deze begroting opgenomen investeringsprojecten. De investeringen worden afgeschreven conform de afschrijvingsrichtlijnen zoals vastgelegd in het financieel reglement Prolander. De kapitaallasten komen voort uit de onderstaande investeringen.

Kapitaallasten 2023-2026	Begroting 2023	Begroting 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026
ICT-investeringen (2019)	12.500	-	-	-
ICT investeringen (2020)	6.000	6.000	-	-
Investering ArcGIS (2020)	10.000	10.000	-	-
ICT investeringen (2021)	20.500	20.500	20.500	-
ICT investeringen (2022)	7.500	7.500	7.500	7.500
ICT investeringen (2023)	-	7.500	7.500	7.500
ICT investeringen (2024)	-	-	7.500	7.500
ICT investeringen (2025)	-	-	-	7.500
Totaal kapitaallasten 2023-2026	56.500	51.500	43.000	30.000

Externe deskundigen

Onder externe deskundigen worden de kosten van de accountant, juridische ondersteuning, ondersteuning voor inkoop en aanbestedingen, btw en van overige bedrijfsvoering adviezen begroot. Daarnaast zijn ook structureel middelen begroot voor het projectmatig werken en innovatie. Deze kosten worden niet geïndexeerd. Voor 2023 zijn eenmalig kosten opgevoerd voor advies voor actualisatie van het functiegebouw van Prolander en externe ondersteuning voor de organisatieontwikkeling van Prolander.

Kantoorkosten

Voor de kantoorkosten is een vast bedrag geraamd. Deze kosten hebben onder andere betrekking op kantoorbenodigdheden, abonnementen, kosten betalingsverkeer en drukwerk.

Onvoorzien

Voor onvoorzien is structureel een stelpost opgenomen van € 50.000 per jaar.

4.2.3. Baten

Bijdrage provincies

Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief 2023 is de deelnemersbijdrage verhoogd met de bekende ontwikkelingen en de beleidsvoornemens 2023. Daarnaast is de deelnemersbijdrage verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van die van overige kosten die worden geïndexeerd. De nu bekende ontwikkelingen en beleidsvoornemens leiden tot een tekort in 2023. Om dit te dekken, stellen we een eenmalige verhoging van de deelnemersbijdrage voor.

Bijdrage provincie Drenthe in euro's	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Deelnemersbijdrage begroting 2022	6.800.500	6.865.500	6.931.500	6.931.500
Effect door toepassing (her)indexering	95.500	186.500	280.000	349.500
Extra deelnemersbijdrage	93.500	-	-	-
Deelnemersbijdrage begroting 2023	6.989.500	7.052.000	7.211.500	7.281.000

Bijdrage provincie Groningen in euro's	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Deelnemersbijdrage begroting 2022	3.077.500	3.107.000	3.137.000	3.137.000
Effect door toepassing (her)indexering	43.500	84.500	126.500	158.000
Extra deelnemersbijdrage	42.000			
Deelnemersbijdrage begroting 2023	3.163.000	3.191.500	3.263.500	3.295.000

Extra bijdrage PPO

Met de provinciale opdrachtgevers kunnen aanvullende opdrachten overeengekomen worden waar een extra bijdrage tegenover staat. Of hiervan sprake zal zijn in 2023 en volgende jaren is niet bekend. Voorzichtigheidshalve zijn hiervoor geen baten geraamd.

Overige incidentele baten

Prolander heeft de mogelijkheid om in beperkte mate, en met instemming van beide colleges, vergelijkbare werkzaamheden uit te voeren voor andere overheidspartijen. Dit mag niet ten koste gaan van de realisatie van de beleidsopgave. In de situatie dat Prolander werken voor

derden zal gaan uitvoeren, worden de werkelijk gemaakte uren vermenigvuldigd met het bijbehorende uurtarief. De uitkomst hiervan wordt vervolgens in rekening gebracht bij derden. Deze uurtarieven worden jaarlijks vastgesteld. Er zijn voor de overige incidentele baten geen opbrengsten geraamd. Omdat deze opbrengsten onzeker zijn, is het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd.

4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2022

In onderstaand overzicht zijn de verschillen weergegevens tussen de jaarschijf 2023 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2022 en de jaarschijf 2023 zoals heden gepresenteerd in de programmabegroting 2023.

Exploitantiebegroting	Jaarschijf 2023 (begroting 2022)	Jaarschijf 2023 (begroting 2023)	Verschil 2023
1. Personele kosten	7.756.000	7.971.500	215.500
1.1 Loonkosten	7.118.000	7.314.000	196.000
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	238.000	251.500	13.500
1.3 Overige bijkomende kosten	400.000	406.000	6.000
1.4 Organisatieontwikkeling	-	-	-
2. Overige kosten	1.962.500	2.180.500	218.000
2.1 Facilitair & huisvesting	672.000	676.000	4.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	951.500	1.000.000	48.500
2.3 Archiefkosten	20.000	20.000	-
2.4 Kapitaallasten investeringen	44.000	56.500	12.500
2.5 Externe deskundigen	150.000	303.000	153.000
2.6 Kantoorkosten	75.000	75.000	-
2.7 Onvoorzien	50.000	50.000	-
Totaal lasten	9.718.500	10.152.500	434.000
3. Inkomsten	-9.878.000	-10.152.500	-274.500
3.1 Bijdrage Drenthe	-6.800.500	-6.989.500	-189.000
3.2 Bijdrage Groningen	-3.077.500	-3.163.000	-85.500
3.3 Extra inkomsten PPO	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	-	-	-
Totaal baten	-9.878.000	-10.152.500	-274.500
Saldo van baten en lasten	-159.500	-	159.500
Mutatie in de reserves	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-159.500	-	159.500

In de toelichting zijn de verschillen tussen de jaarschijven 2023 op het niveau van prestatie toegelicht. Met de aanduiding 'V/N' is aangegeven of er sprake van een voor- of nadeel ten opzichte van de jaarschijf 2023 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2022. Afwijkingen kleiner dan €10.000 zijn daarbij niet toegelicht.

4.3.1. Personele kosten

Loonkosten	Vershil	V/N
	€ 196.000	N

Prolander heeft voor het jaar 2023, in overleg met team P&O van de Provincie Drenthe, een indexatie toegepast van 2,6% (waar in de begroting 2022 voor 2023 nog uit is gegaan van 1%). Dit heeft een kostenverhogend effect van circa € 49.000. Bovendien vallen de kosten van het Generatiepact per saldo naar verwachting hoger uit dan in de begroting 2022 was aangenomen (€ 77.000). Ook dit wordt veroorzaakt door een hogere indexatie van de loonkosten. Tot slot zijn de loonkosten structureel toegenomen met € 70.000 voor een informatiemanager.

Aanvullende bedrijfsvoering	Vershil	V/N
	€ 13.500	N

Het verschil is voornamelijk ontstaan doordat in 2023 een bedrag is geraamd van € 10.000. Het betreft het inkopen van expertise om Prolander te ondersteunen bij het rapporteren over rechtmatigheid.

4.3.2. Overige kosten

ICT (incl. SharePoint)	Vershil	V/N
	€ 48.500	N

De stijging komt met name door een aanpassing van de structurele kosten voor GIS in de begroting van 2023. De GIS-afdeling maakt gebruik van software waarvoor jaarlijks kosten worden gemaakt voor licenties en onderhoud. Naast de vaste kosten is een buffer opgenomen voor zaken als incidenteel upgraden ArcGIS Enterprise, incidentele ondersteuning ArcGIS expert en aanschaf extra accounts.

Kapitaallasten investeringen	Vershil	V/N
	€ 12.500	N

De kapitaallasten zijn berekend op basis van de reeds geactiveerde investeringen (investerings uit het verleden) en de toekomstige investeringen conform het investeringsplan zoals opgenomen in de programmabegroting 2022. Dit betekent een kleine stijging in de kosten van € 12.500.

Externe deskundigen	Vershil	V/N
	€ 153.000	N

De toename van kosten in 2023 is toe te schrijven aan het eenmalig inhuren van een externe deskundige voor de actualisatie van ons functiegebouw (€ 18.000) en het eenmalig inhuren van een externe deskundige voor de organisatieontwikkeling van Prolander (€70.000). Tot slot een structureel budget voor het inzetten van deskundigheid voor kennis delen over Prolander om onze arbeidsmarktpositie en arbeidsmarktcommunicatie te verstevigen.

4.3.3. Inkomsten

Bijdrage Drenthe	Vershil	V/N
	€ 189.000	V

Door de ontwikkelingen en beleidsvoornemens is de bijdrage in 2023 incidenteel verhoogd met € 93.000. Daarnaast heeft indexering plaatsgevonden wat een verhoging veroorzaakt van € 96.000.

	Vershil	V/N
Bijdrage Groningen		
	€ 85.500	V

Door de ontwikkelingen en beleidsvoornemens is de bijdrage in 2023 incidenteel verhoogd met € 42.000. Daarnaast heeft indexering plaatsgevonden wat een verhoging veroorzaakt van € 43.500.

4.4. Overhead

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een inzicht in de overhead van de organisatie vereist. Wij achten een overheadpercentage van maximaal 35% adequaat voor Prolander.

4.4.1. Berekening overhead

Het grootste deel van de overheadkosten bestaan uit de personele kosten die niet direct bijdragen aan het primaire proces. Naast de indirecte loonkosten betreft dit ook de overige bijkomende kosten voor bijvoorbeeld opleidingen. Daarnaast bestaat de overhead uit de organisatie-ondersteunende functies die worden ingekocht bij de provincies Groningen en Drenthe. Deze inkoop is vastgelegd in de DVO en bestaat uit onder andere huisvesting, ICT, HRM, juridische dienstverlening en inkoop. In deze paragraaf is een splitsing gemaakt tussen de overhead van Prolander en de overhead dat toebehoort aan derden (provincies Groningen en Drenthe). Het aandeel in de overhead is berekend op basis van de geprognosticeerde aantal uren zoals overeengekomen in de PPO 2022. Hieronder volgt de onderverdeling van de uren dat is gebruikt om het aandeel in de overhead te kunnen bepalen.

Berekening totaal overhead	in uren	in percentage
Totaal uren 2022 (incl. overhead):	98.222	100%
- Waarvan directe uren t.b.v. projecten derden:	62.300	63%
- Waarvan indirect (overhead):	35.922	37%

Specificatie totaal overhead	in uren	in percentage
Totaal indirecte uren:	35.922	36%
- Waarvan t.b.v. Prolander:	21.122	21%
- Waarvan t.b.v. derden:	14.800	15%

In bijlage 2 is de onderverdeling van de uren toegepast op de totale baten en lasten in de meerjarenraming. Om de eigen overhead voor Prolander te kunnen berekenen, is de bijdrage van de provincies vermenigvuldigd met het percentage van de overhead dat toebehoort aan derden (15%). Per saldo blijft dan de eigen overhead van Prolander over.

4.4.2. Toelichting overhead

Het aandeel overige overhead bedraagt 11,7%. Samen met het percentage van de personele overhead komt het totaal uit op 34,6%. Dit is nagenoeg gelijk aan de norm van 35% en een fractie lager ten opzichte van de programmabegroting 2022.

Overhead Prolander	Begr. 2022 na wijz.	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal overhead Prolander	3.598.019	3.510.103	3.554.411	3.624.642	3.656.361
- Waarvan personele overhead	2.379.033	2.320.902	2.350.199	2.396.636	2.417.609
- Waarvan overige overhead	1.218.986	1.189.201	1.204.212	1.228.006	1.238.752
Overhead in percentage	36,6%	34,6%	34,7%	34,7%	34,7%

4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Wij hanteren de volgende uitgangspunten:

- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”;
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten. In het overzicht is dit vertaald door naast de incidentele last ook de mutatie uit de reserve te presenteren;
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit, kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De voor de programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 begrote incidentele baten en lasten zich als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
B. Incidentele lasten				
Herziening Functiegebouw - Advieskosten	18.000	-	-	-
Organisatieontwikkeling Prolander	70.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	88.000	-	-	-
Extra deelnemersbijdrage	-135.500	-	-	-
Totaal incidentele baten	-135.500	-	-	-
Saldo incidentele baten en lasten	-47.500	-	-	-

5. Uiteenzetting financiële positie

5.1. Geprognosticeerde balans 2023-2026

De geprognosticeerde balans hoeft niet hetzelfde detailniveau te kennen als de balans die is voorgeschreven voor de jaarrekening. Wij hebben ervoor gekozen om de geprognosticeerde balans over de gehele periode van de meerjarenraming in de programmabegroting op te nemen.

Naast de balans per 31 december 2021 is de (geraamde) balanspositie per 31 december 2022 tot en met 2026 weergegeven. Aangezien de realisatie altijd afwijkt van de begroting zullen de balansposten in de (jaar)rekeningen 2022 t/m 2026 afwijken van de balansposten zoals opgenomen in deze begroting. De indeling van de balans is ingericht op basis van het BBV.

Balans per 31 december	Realisatie 2021	Begr. 2022 na wijz	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Activa						
Materiële vaste activa	149.570	135.692	109.071	87.750	75.000	45.000
Uitzettingen < 1 jaar	16.320.391	16.334.269	16.360.890	16.384.114	16.411.337	16.489.099
Overlopende activa	46.535	46.535	46.535	46.535	46.535	46.535
Totaal activa	16.516.496	16.516.496	16.516.496	16.518.399	16.532.872	16.580.634
Passiva						
Eigen vermogen	382.960	382.960	382.960	384.863	399.336	447.098
- Algemene reserve	415.036	415.036	415.036	415.036	415.036	415.036
- Resultaat boekjaar	-32.076	-	-	1.903	14.473	47.762
- Resultaat cumulatief	-	-32.076	-32.076	-32.076	-30.173	-15.700
Voorziening	241.000	241.000	241.000	241.000	241.000	241.000
- voorziening IKB verlof	241.000	241.000	241.000	241.000	241.000	241.000
Flottende schulden <1 jaar	12.903.809	12.903.809	12.903.809	12.903.809	12.903.809	12.903.809
Overlopende passiva	2.988.728	2.988.728	2.988.728	2.988.728	2.988.728	2.988.728
Totaal passiva	16.516.496	16.516.496	16.516.496	16.518.399	16.532.872	16.580.634

5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2023-2026

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en eventuele bijkomende kosten), verminderd met de ontvangen subsidies, de direct gerelateerde bijdragen, de jaarlijkse afschrijvingslasten en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De jaarlijkse afschrijvingen op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in het financieel reglement Prolander.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. De meerjarige ontwikkeling van de boekwaarden van de materiële vaste activa is in de tabel op de volgende pagina weergegeven.

Boekwaarde per 31 december	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Investerings	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
ICT-investeringen (2018)	17.000	-	-	-	-	-
ICT-investeringen (2019)	25.500	13.000	-	-	-	-
ICT investeringen (2020)	18.000	12.000	6.000	-	-	-
Investering ArcGIS (2020)	30.000	20.000	10.000	-	-	-
ICT investeringen (2021)	58.500	61.000	40.500	20.500	-	-
ICT investeringen (2022)	-	30.000	22.500	15.000	7.500	-
ICT investeringen (2023)	-	-	30.000	22.500	15.000	7.500
ICT investeringen (2024)	-	-	-	30.000	22.500	15.000
ICT investeringen (2025)	-	-	-	-	30.000	22.500
Totaal boekwaarde	149.000	136.000	109.000	88.000	75.000	45.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Deze balanspost bestaat voornamelijk uit de rekening courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren) en de debiteuren. In de geprognosticeerde balans wordt deze balanspost gebruikt als sluitpost voor het in evenwicht brengen van de activa en passiva.

Overlopende activa

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2021.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Voor een overzicht van het verloop van reserveposities wordt verwezen naar de eerste bijlage. Het begrotingsresultaat staat gepresenteerd in het overzicht van de meerjarenbegroting 2023-2026.

Voorziening

De voorziening is gevormd per 31 december 2021 wegens het olopende IKB-verloftegoed van medewerkers van Prolander. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van de balanspositie per 31 december 2021.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2021.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2021.

5.3. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd, geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de organisatie. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is voor de decentrale overheden verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Prolander komt voor de begroting 2023 uit op € 26.620 positief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 26.620 euro lager zijn dan de inkomsten. In latere boekjaren is naar verwachting dit het EMU-saldo positief blijft. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x €1.000)	Begr. 2022 na wijz.	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Periode	T-1	T	T+1	T+2	T+3
A. Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	-165		2	14	48
B. Mutatie (im)materiële vaste activa	-14	-27	-21	-13	-30
C. Mutatie voorzieningen	-	-	-	-	-
D. Mutatie voorraden	-	-	-	-	-
E. Boekwinst bij verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	-151	27	23	27	78

Bijlagen

Bijlage 1 – Staat van reserves

Deze bijlage omvat de staat van de reserves. De jaarstukken 2021 vermelden een negatief resultaat van € 32.076. In het bestemmingsvoorstel bij de jaarstukken 2021 wordt voorgesteld om het resultaat volledig toe te voegen aan de algemene reserve. Het bestemmingsvoorstel is echter nog niet vastgesteld en derhalve niet meegenomen in het onderstaande overzicht.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)

<u>Prestatiedoelstelling:</u>	Opvangen financiële risico's
<u>Doel:</u>	De algemene reserve vormt het financieel weerstandsvermogen voor het opvangen van financiële risico's en onvoorziene ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.
<u>Looptijd:</u>	Ingesteld op 1 januari 2016 en is doorlopend.
<u>Norm:</u>	Maximaal 10% van de structurele baten. Voor boekjaar 2026 is het maximum vastgesteld op € 1.057.600 (10% van € 10.576.000).

Verloop:

Boekjaar	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12
2022	415.036	0	165.143	249.893
2023	249.893			249.893
2024	249.893	1.903		251.796
2025	251.796	14.473		266.269
2026	266.269	47.762		314.031

De stand per 1-1-2022 sluit aan met de eindstand in de jaarstukken 2021.

Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht overhead

Overhead 2022-2026	Aandeel overhead	Begr. 2022 na wijz.	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Personele kosten		3.240.000	3.332.500	3.398.500	3.481.000	3.506.000
1.1 Loonkosten	36,57%	2.608.000	2.675.000	2.725.500	2.792.500	2.807.000
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	100%	235.500	251.500	258.000	264.000	270.500
1.3 Overige bijkomende kosten	100%	396.500	406.000	415.000	424.500	428.500
2. Overige kosten		1.815.000	1.707.500	1.699.500	1.722.000	1.744.000
2.1 Facilitair & huisvesting	100%	662.000	676.000	689.000	702.500	716.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	80,50%	939.000	805.000	818.000	830.500	843.000
2.3 Archiefkosten	100%	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	36,57%	19.500	20.500	19.000	15.500	11.000
2.5 Externe deskundigen	36,57%	99.500	111.000	78.500	78.500	78.500
2.6 Kantoorkosten	100%	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
2.7 Onvoorzien	0%	-	-	-	-	-
Totaal lasten		5.055.000	5.040.000	5.098.000	5.203.000	5.250.000
3. Ontvangsten		-1.457.000	-1.530.000	-1.543.500	-1.578.500	-1.593.500
3.1 Bijdrage Drenthe	15,07%	-1.003.000	-1.053.000	-1.062.500	-1.086.500	-1.097.000
3.2 Bijdrage Groningen	15,07%	-454.000	-476.500	-481.000	-491.500	-496.500
3.3 Extra bijdrage PPO	15,07%	-	-	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	0%	-	-	-	-	-
Totaal baten		-1.457.000	-1.530.000	-1.543.500	-1.578.500	-1.593.500
Totaal overhead Prolander		3.598.000	3.510.000	3.554.500	3.624.500	3.656.500

Bijlage 3 – Overzicht taakvelden

Met de laatste wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt gewijzigd. In de bijlage dient een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld te worden opgenomen. Met deze bijlage wordt aan die plicht voldaan.

Overzicht taakvelden		Begroting 2023		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
0.5	Algemene dekkingsmiddelen	50.000	-	50.000
0.6	Overhead	5.040.000	-1.530.000	3.510.000
0.8	Mutatie reserves	-	-	-
0.9	Resultaat	-	-	-
0.	Algemene dekkingsmiddelen	5.090.000	-1.530.000	3.560.000
1.1	Provinciale Staten	23.000	-	23.000
1.	Bestuur	23.000	-	23.000
5.1	Natuurontwikkeling	4.699.000	-8.040.000	-3.341.000
5.2	Beheer natuurgebieden	340.500	-582.000	-241.500
5.	Natuur	5.039.500	-8.622.000	-3.582.500
Totaal taakvelden		10.152.500	-10.152.500	-

Bijlage 4 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving afkorting
AO	Administratieve Organisatie
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Bado	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording (wetgeving)
btw	Belasting toegevoegde waarde
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DVO	Dienstverleningsovereenkomst(en)
EBS	E-Business Suite (financieel systeem)
EZ	Economische Zaken
fte	fulltime-equivalent
GEO diensten	Geografische diensten
GIS	Geografisch informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke Regeling
ha	Hectare
HRM	Human Resource Management
HR-systemen	Human Resource-systemen
ICT	Informatietechnologie
KCC	Klantcontactcentrum
IKB	Individueel Keuze Budget
NNN	Nationale Natuurnetwerk
OOP	Organisatieontwikkelingsplan
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus
PAS	Programma Aanpak Stikstof Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën,
PIOFACH	Automatisering/Administratie, Communicatie en Huisvesting (overhead)
PMV	Provinciale Maandverantwoording
PPO's	Provinciale Prestatieovereenkomst(en)
PPOV's	Provinciale Prestatieovereenkomst Verantwoordingen
VRIS	Vastgoedregistratiesysteem
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WNT	Wet normering topinkomens